

Motion till riksdagen 2020/21:4051

av Tobias Andersson m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2020/21:178 Riksrevisionens rapport om effektutvärderingar av näringspolitiken – bristande tillförlitlighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska följa upp tidigare tillkännagivande från riksdagen om att normen bör vara att det genomförs oberoende utvärderingar av effekten av det statliga ekonomiska stödet till innovation och företagande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver presentera fler konkreta förslag på hur man avser att åtgärda brister i tillförlitligheten i effektutvärderingar av näringspolitiken i enlighet med Riksrevisionens rekommendation och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en solnedgångsklausul eller en systematiserad metod för utfasning av stöd utan bevisad effekt och att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på detta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra regleringsbrev för berörda myndigheter i linje med förslagen i rapporten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de rekommendationer som framgår av Riksrevisionens rapport om effektutvärderingar av näringspolitiken – bristande tillförlitlighet (RiR 2020:30). Riksrevisionen har granskat 37 utvärderingar av effekter av näringspolitiken mellan 2015 och 2018. Av dessa var det endast två som uppfyller de

krav som en tillförlitlig effektutvärdering bör uppfylla. Det har skett en tidigare granskning av Riksrevisionen och eventuella förbättringsåtgärder utifrån den har implementerats efter den nu granskade perioden varför vissa har menat att resultatet av denna studie riskerar att vara utdaterat. Riksrevisionen menar dock att ingen större förändring uppmärksammas på området efter förra granskningen utan att resultatet i denna granskningsrapport därför är överensstämmande med situationen idag. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- säkerställa att Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) i större utsträckning används för att utvärdera effekter av näringspolitiska insatser
- återrapportera resultaten av väl utförda effektutvärderingar till riksdagen i högre grad och med ökad tydlighet
- förtydliga syftet med uppföljningar av näringspolitiska insatser
- tydliggöra i Almi Företagspartners AB:s (Almi) ägaranvisning vad syftet är med att använda jämförelsegrupper.

Regeringen instämmer i flera av bedömningarna. Regeringen delar dock inte Riksrevisionens uppfattning att en viss typ av metod för effektutvärderingar är att föredra framför andra. Riksrevisionen pekar i sin rapport på att riksdagen upprepade gånger betonat att näringspolitiken i högre grad bör effektutvärderas. Mot bakgrund av detta görs bedömningen av Riksrevisionen att regeringen har använt effektutvärderingar på ett otillräckligt sätt för att återrapportera effekter till riksdagen. Regeringen påpekar att Regeringskansliet samt myndigheter kontinuerligt utvecklar sina metoder och analyser för att bättre kunna redovisa uppnådda resultat.

Utgångspunkten för näringspolitiken måste vara att företagande och innovation utgör grunden för jobbtillväxt och välfärd. Sverigedemokraterna har länge påtalat brister i det offentliga stödet till näringslivet. Utöver aktuell skrivelse har rapporter från såväl myndigheten Tillväxtanalys som enskilda akademiker och intresseorganisationer pekat på att effekten av olika offentliga näringspolitiska stöd är svåra att mäta eller utvärdera – häribland ryms exempelvis Vinnovas innovationsstöd, statligt riskkapital samt EU-program. Statliga företagsstöd kan i vissa situationer ha en roll att spela men det är viktigt att stat och myndigheter gör sitt yttersta för att utvärdera stöden och att skattebetalarnas pengar gör maximal nytta. Detta kan ske genom exempelvis oberoende effektutvärderingar som riksdagen tidigare uppmanat regeringen att införa. Detta är inte gjort, och regeringen bör skyndsamt följa upp och säkerställa att oberoende utvärderingar av effekten av statliga ekonomiska stöd till innovation och företagande blir norm. Regeringen behöver därför presentera fler konkreta förslag på hur man avser att åtgärda brister gällande tillförlitlighet i effektutvärdering av näringspolitiken. Vidare är det en viktig princip att skattebetalarnas pengar inte ska förslösas och gå till stöd utan bevisad effekt. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag på en solnedgångsklausul eller en systematiserad metod för utfasning av stöd utan bevisad effekt.

I harmoni med rapportens förslag aviserar regeringen en ny översyn av Almis ägaranvisning. Regeringen kommer att se över de uppdragsmål som förutsätter att Almi genomför årliga utvärderingar i förhållande till en jämförelsegrupp. Regeringen nämner vidare i sin skrivelse att den kritik som Riksrevisionen lyfter gentemot övriga aktörer ska ses över i den ordinarie bolagsstyrningen och i myndighetsdialogen. Detta välkomnar vi då det är välbehövliga förslag på åtgärder som Riksrevisionen berör. Samtidigt menar vi att regeringen bör agera formellt för att säkerställa att så blir fallet

genom att tydliggöra det i de berörda regleringsbrev. Förslagen är att Tillväxtanalys bör säkerställa att kvaliteten i myndighetens effektutvärderingar höjs ytterligare. Vidare att Tillväxtverket och Vinnova i högre utsträckning ska anlita och/eller samarbeta med Tillväxtanalys. Andra typer av utvärderingar och uppföljningar bör inte göra anspråk på att uttala sig om effekter, och deras syften och begränsningar bör kommuniceras tydligt.

Tobias Andersson (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)

Eric Palmqvist (SD)

Josef Fransson (SD)